

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

EKSAMEN

2115

Fantastisk litteratur

14.12.2015

Tid:	5 timer
Målform:	Valgfri
Sidetall:	15 (inkludert forside og vedlegg)
Hjelpemiddel:	Ingen
Merknader:	Svar på <i>en</i> av oppgavene
Vedlegg:	«Skyggen» (7 sider) og «Vest i Blåfjellet» (6 sider)

Eksamensresultatet blir gjort kjent på StudentWeb.

Bokmål

Svar på *en* av oppgavene:

1. Gjør rede for utviklinga av sjangeren *fantastisk litteratur*, og ulike teorier om den.

eller

2. Ursula Le Guin sier bl.a. at en grunn til at vi trenger fantastikk-sjangeren, er at den kan gi oss en bedre forståelse av verden og våre medmennesker, våre egne følelser og vår skjebne. Olav Solberg sier at eventyr og fantastiske fortellinger tar opp våre egne problemer og utfordringer i forkledning.

Bruk dette som bakgrunn for en analyse av «Skyggen» av H.C. Andersen eller «Vest i Blåfjellet» av Jonas Lie.

eller

3. Sammenlign først fortelleteknikk og bruken av «fantastiske» elementer i C.S.Lewis' *Løven, heksa og klesskapet* og J.R.R.Tolkiens *Hobbiten*. Drøft deretter påstanden: «*Løven, heksa og klesskapet* er primært en allegori, mens *Hobbiten* ikke er det».

H. C. Andersen: Skyggen. (1847)

I de hede Lande, der kan rigtignok Solen brænde! Folk blive ganske mahognibrune; ja i de allerhedeste Lande brændes de til Negre, men det var nu kun til de hede Lande, en lærd Mand var kommen fra de kolde; der troede han nu at han kunde løbe om, ligesom der hjemme, jo det blev han snart vant fra. Han og alle fornuftige Folk maatte blive inde, Vindues-Skodder og Døre bleve lukkede den hele Dag; det saae ud som hele Huset sov eller der var ingen hjemme. Den smalle Gade med de høie Huse, hvor han boede, var nu ogsaa bygget saaledes at Solskinnet fra Morgen til Aften maatte ligge der, det var virkelig ikke til at holde ud! - Den lærde Mand fra de kolde Lande, det var en ung Mand, en klog Mand, han syntes, han sad i en gloende Ovn; det tog paa ham, han blev ganske mager, selv hans Skygge krøb ind, den blev meget mindre end hjemme, Solen tog ogsaa paa den. - De levede først op om Aftenen, naar Solen var nede.

Det var ordentlig en Fornøielse at see paa; saasnart Lyset blev bragt ind i Stuen, strakte Skyggen sig heelt op ad Væggen, ja saa gar hen ad Loftet, saa lang gjorde den sig, den maatte strække sig for at komme til Kræfter. Den Lærde gik ud paa Altanen, for at strække sig der, og altsom Stjernerne kom frem i den deilige klare Luft, var det for ham, som kom han tillive igjen. Paa alle Altaner i Gaden, og i de varme Lande har hvert Vindue en Altan, kom Folk frem, for Luft maa man have, selv om man er vant til at være mahogni! Der blev saa levende oppe og nede. Skomagere og Skræddere, alle Folk fløttede ud paa Gaden, der kom Bord og Stol, og Lyset brændte, ja over tusind Lys brændte, og den ene talte og den anden sang, og Folk spadserede, Vognene kjørte, Æslerne gik: klingelingeling! de har Klokker paa; der blev Liig begravede med Psalmsang, Gadedrengene skjød med Troldkjællinger, og Kirkeklokkerne ringede, jo der var rigtig nok levende nede i Gaden. Kun i det ene Huus, som laa ligeoverfor hvor den fremmede lærde Mand boede, var der ganske stille; og dog boede der Nogen, for der stod paa Altanen Blomster, de groede saa deiligt i den Solhede, og det kunde de ikke, uden at de bleve vandede, og Nogen maatte jo vande dem; Folk maatte der være. Døren derovre kom ogsaa halv op ud paa Aftenen, men der var mørkt derinde, i det mindste i det forreste Værelse, dybere inde fra lød Musik. Den fremmede lærde Mand syntes, den var ganske mageløs, men det kunde nu ogsaa gjerne være at han kun bildte sig det ind, for han fandt Alting mageløst derude i de varme Lande, naar der kun ingen Sol havde været. Den Fremmedes Vert sagde at han ikke vidste, hvem der havde leiet Gjenboens Huus, man saae jo ingen Folk og hvad Musiken angik, syntes han, at den var gruelig kjedelig. "Det er ligesom om En sad og øvede sig paa et Stykke, han ikke kan komme ud af, altid det samme Stykke. "Jeg faaer det dog ud!" siger han nok, men han faaer det dog ikke ud hvor længe han spiller."

En Nat vaagnede den Fremmede, han sov for aaben Altandør, Gardinet foran den løftede sig i Vinden, og han syntes at der kom en forunderlig Glands fra Gjenboens Altan, alle Blomsterne skinnede som Flammer, i de deiligste Farver, og midt imellem Blomsterne stod en slank, yndig Jomfru, det var som om ogsaa hun lyste; det skar ham virkelig i Øinene, han lukkede dem nu ogsaa saa forfærdelig meget op og kom lige af Søvn; i et Spring var han paa Gulvet, ganske sagte kom han bag Gardinet, men Jomfruen var borte, Glandsen var borte; Blomsterne skinnede slet ikke, men stode meget godt, som altid; Døren var paa klem, og dybt inde klang Musiken saa blød og deilig, man kunde ordentlig falde hen i søde Tanker derved. Det var dog ligesom en Trolddom og hvem boede der? Hvor var den egentlige Indgang? Hele Stue-Etagen var Boutik ved Boutik, og der kunde Folk jo dog ikke altid løbe igjennem.

En Aften sad den Fremmede ude paa sin Altan, inde i Stuen bag ved ham brændte Lyset, og saa var det jo ganske naturligt at Skyggen af ham gik over paa Gjenboens Væg; ja der sad den lige over for mellem Blomsterne paa Altanen; og naar den Fremmede rørte sig, saa rørte Skyggen sig ogsaa, for det gjør den. -

"Jeg troer min Skygge er det eneste Levende, man seer derovre!" sagde den lærde Mand.

"See hvor net den sidder mellem Blomsterne, Døren staaer paa klem, nu skulde Skyggen være saa snild og gaae indenfor, see sig om, og saa komme og fortælle mig hvad den havde seet! ja Du skulde gjøre Gavn!" sagde han i Spøg! "Vær saa god at træde indenfor! naa! gaaer Du?" og saa nikkede han til Skyggen og Skyggen nikkede igjen. "Ja saa gaa, men bliv ikke borte!" og den Fremmede reiste sig og hans Skygge ovre paa Gjenboens Altan reiste sig ogsaa; og den Fremmede dreiede sig og Skyggen dreiede sig ogsaa; ja dersom Nogen ordentligt havde lagt Mærke dertil, da havde de tydeligt kunnet see, at Skyggen gik ind af den halvaabne Altandør hos Gjenboen, lige i det den Fremmede gik ind i sin Stue og lod det lange Gardin falde ned efter sig.

Næste Morgen gik den lærde Mand ud for at drikke Kaffe og læse Aviser. "Hvad er det?" sagde han, da han kom ud i Solskinnet, "jeg har jo ingen Skygge! saa er den virkelig gaaet i Aftes og ikke kommet igjen; det er noget kjedeligt Noget!"

Og det ærgrede ham, men ikke saa meget fordi at Skyggen var borte, men fordi han vidste, at der var en Historie til om en Mand uden Skygge, den kjendte jo alle Folk hjemme i de kolde Lande, og kom nu den lærde Mand der og fortalte sin, saa vilde de sige, at han gik og lignede efter, og det behøvede han ikke. Han vilde derfor slet ikke tale derom, og det var fornuftigt tænkt.

Om Aftenen gik han ud paa sin Altan igjen, Lyset havde han meget rigtig sat bag ved sig, for han vidste at Skyggen vil altid have sin Herre til Skjærm, men han kunde ikke lokke den; han gjorde sig lille, han gjorde sig stor, men der var ingen Skygge, der kom ingen! Han sagde: hm! hm! men det hjalp ikke.

Ærgerligt var det, men i de varme Lande der voxer nu Alting saa gesvindt, og efter otte Dages Forløb mærkede han, til sin store Fornøielse, at der voxede ham en ny Skygge ud fra Benene, naar han kom i Solskin, Roden maatte været blevet siddende. Efter tre Uger havde han en ganske taalelig Skygge, der, da han begav sig hjem til de nordlige Lande, voxte paa Reisen meer og meer, saa at den tilsidst var saa lang og saa stor at det Halve var nok.

Saa kom den lærde Mand hjem og han skrev Bøger om hvad der var Sandt i Verden, og om hvad der var Godt og hvad der var Smukt, og der gik Dage og der gik Aar; der gik mange Aar.

Da sidder han en Aften i sin Stue og saa banker det ganske sagte paa Døren.

"Kom ind!" siger han, men der kom Ingen; saa lukker han op og der stod for ham saadan et overordentligt magert Menneske, saa han blev ganske underlig. Forresten var Mennesket særdeles fint klædt paa, det maatte være en fornem Mand.

"Hvem har jeg den Ære at tale med?" spurgte den Lærde.

"Ja det tænkte jeg nok!" sagde den fine Mand, "at De ikke kjendte mig! jeg er blevet saa meget Legeme, jeg har ordentlig faaet Kjød og Klæder. De har nok aldrig tænkt at see mig i saadan en Velmagt. Kjender De ikke deres gamle Skygge? Ja De har vist ikke troet at jeg mere kom igjen. Mig er det gaaet særdeles vel siden jeg sidst var hos dem, jeg er i alle Henseender bleven meget formuende! skal jeg kjøbe mig fri fra Tjenesten, saa kan jeg!" og saa raslede han med et heelt Bundt kostbare Signeter, som hang ved Uhret, og han stak sin Haand ind i den tykke Guldkjæde, han bar om Halsen; nei hvor alle Fingrene glimrede med Diamants Ringe! og det var Altsammen virkeligt.

"Nei, jeg kan ikke komme til mig selv!" sagde den lærde Mand, "hvad er dog alt det!"

"Ja noget Almindeligt er det ikke!" sagde Skyggen, "men De selv hører jo heller ikke til det Almindelige, og jeg, det veed De nok, har fra Barnsbeen traadt i deres Fodspoer. Saasnart De fandt, jeg var moden til at gaae alene ud i Verden, gik jeg min egen Vei; jeg er i de allerbrillanteste Omstændigheder, men der kom en Slags Længsel over mig efter engang at see Dem før de dør, De skal jo døe! jeg vilde ogsaa gjerne gjensee disse Lande, for man holder dog altid af Fædrelandet! - Jeg veed De har faaet en anden Skygge igjen, har jeg noget at betale til den eller dem? De vil bare være saa god at sige det."

"Nei, er det virkelig Dig!" sagde den lærde Mand, "det er dog høist mærkværdig! aldrig havde jeg troet at Ens gamle Skygge kunde komme igjen som Menneske!"

"Siig mig hvad jeg har at betale!" sagde Skyggen, "for jeg vil nødig staae i nogen Slags Gjæld!"

"Hvor kan Du tale saaledes!" sagde den lærde Mand. "Hvad Gjæld er her at snakke om! vær saa fri, som Nogen! jeg glæder mig overordentlig ved din Lykke! sid ned, gamle Ven og fortæl mig bare lidt om hvorledes det er gaaet til, og hvad Du saae ovre hos Gjenboens, der i de varme Lande!" -

"Ja, det skal jeg fortælle Dem," sagde Skyggen og satte sig ned, "men saa maa De ogsaa love mig, at De aldrig til Nogen her i Byen, hvor De endogsaa træffer mig, siger at jeg har været deres Skygge! jeg har isinde at forlove mig; jeg kan føde mere end een Familie!" -

"Vær ganske rolig!" sagde den lærde Mand, "jeg skal ikke sige Nogen hvem Du egenlig er! her er min Haand! jeg lover det og en Mand et Ord!"

"Et Ord en Skygge!" sagde Skyggen, og saaledes maatte den jo tale.

Det var ellers virkelig ganske mærkværdigt hvormeget Menneske den var; ganske sortklædt var den og i det allerfineste sorte Klæde, lakerede Støvler, og Hat der kunde smække sammen, saa at den blev bar Pul og Skygge, ikke at tale om hvad vi allerede veed her var, Signeter, Guldhalskjæde og Diamantringe; jo, Skyggen var overordentlig godt klædt paa, og det var just det, som gjorde at den var ganske et Menneske.

"Nu skal jeg fortælle!" sagde Skyggen, og saa satte den sine Been med de lakerede Støvler saa haardt, den kunde, ned paa Ærmet af den lærde Mands nye Skygge, der laa som en Puddelhund ved hans Fødder, og det var nu enten af Hovmod eller maaskee for at faae den til at hænge ved; og den liggende Skygge, holdt sig saa stille og rolig, for ret at høre efter; den vilde nok vide hvorledes man saaledes kunde komme løs og tjene sig op til sin egen Herre.

"Veed De, hvem der boede i Gjenboens Huus?" sagde Skyggen, "det var den deiligste af Alle, det var Poesien! Jeg var der i tre Uger og det er ligesaa virkende, som om man levede i tre tusind Aar og læste Alt hvad der var digtet og skrevet, for det siger jeg og det er rigtigt. Jeg har seet Alt og jeg veed Alt!"

"Poesien!" raabte den lærde Mand! "ja, ja - hun er tidt Eremit i de store Byer! Poesien! ja jeg har seet hende et eneste kort Øieblik, men Søvnens sad mig i Øinene! hun stod paa Altanen og skinnede som Nordlyset skinner! Fortæl, fortæl! Du var paa Altanen, Du gik ind ad Døren og saa - -!"

"Saa var jeg i Forgemakket!" sagde Skyggen. "De har altid siddet og seet over til Forgemakket. Der var slet intet Lys, der var en Slags Tusmørke, men den ene Dør stod aaben ligefor den anden i en lang Række Stuer og Sale; og der var lyst op, jeg var reent blevet slaaget ihjel af Lys, var jeg kommet heelt ind til Jomfruen; men jeg var besindig, jeg gav mig Tid og det skal man gjøre!"

"Og hvad saae Du saa?" spurgte den lærde Mand.

"Jeg saae Alting, og jeg skal fortælle Dem det, men, - det er slet ingen Stolthed af mig, men - som Fri og med de Kundskaber jeg har, ikke at tale om min gode Stilling, mine fortræffelige Omstændigheder, - saa ønskede jeg gjerne at de vilde sige De til mig!"

"Om Forladelse!" sagde den lærde Mand, "det er gammel Vane, som sidder fast! - De har fuldkommen Ret! og jeg skal huske det! men nu fortæller De mig Alt hvad De saae!"

"Alting!" sagde Skyggen, "for jeg saae Alt og jeg veed Alt!"

"Hvorledes saae der ud i de inderste Sale?" spurgte den lærde Mand. "Var der som i den friske Skov? Var der som i en hellig Kirke? Vare Salene som den stjerneklare Himmel, naar man staaer paa de høie Bjerge?"

"Alting var der!" sagde Skyggen. "Jeg gik jo ikke ganske heelt ind, jeg blev i det forreste Værelse i Tusmørket, men der stod jeg særdeles godt, jeg saae Alting og jeg veed Alting! Jeg har været ved Poesiens Hof, i Forgemakket."

"Men hvad saae De? Gik gennem de store Sale alle Oldtidens Guder? Kjæmpede der de gamle Helte? Legede søde Børn og fortalte deres Drømme?"

"Jeg siger Dem, jeg var der og De begriber, jeg saae Alting, hvad der var at see! havde De kommet derover, var de ikke blevet Menneske, men det blev jeg! og tillige lærte jeg at kjende min inderste Natur, mit Medfødte, det Familieskab, jeg havde med Poesien. Ja den Gang jeg var hos Dem, tænkte jeg ikke over det, men altid, De veed det, naar Sol gik op og Sol gik ned, blev jeg saa underlig stor; i Maaneskin var jeg næsten ved at være tydeligere end De selv; jeg forstod ikke den Gang min Natur, i Forgemakket gik det op for mig! jeg blev Menneske! - Moden kom jeg ud, men De var ikke længere i de varme Lande; jeg skammede mig som Menneske ved at gaae som jeg gik, jeg trængte til Støvler, til Klæder, til hele denne Menneske-Fernis, som gjør et Menneske kjendeligt. - Jeg tog Vei, ja, Dem siger jeg det, De sætter det jo ikke i nogen Bog, jeg tog Vei til Kagekonens Skjørt, under det skjulte jeg mig; Konen tænkte ikke paa hvor meget hun gjemte; først om Aftenen gik jeg ud; jeg løb om i Maaneskinnet paa Gaden; jeg gjorde mig lang op ad Muren, det killer saa deiligt i Ryggen! jeg løb op og jeg løb ned, kiggede ind af de høieste Vinduer, ind i Salen og paa Taget, jeg kiggede hvor Ingen kunde kigge og jeg saae hvad ingen Andre saae, hvad Ingen skulde see! Det er i Grunden en nedrig Verden! jeg vilde ikke være Menneske, dersom det nu ikke engang var antaget at det var noget at være det! Jeg saae det Allerutænkligste hos Konerne, hos Mændene, hos Forældrene og hos de søde mageløse Børn; - jeg saae", sagde Skyggen, "hvad ingen Mennesker maatte vide, men hvad de Allesammen saa gjerne vilde vide, Ondt hos Naboen. - Havde jeg skrevet en Avis, den var bleven læst! men jeg skrev lige til Personen selv, og der blev en Forfærdelse i alle Byer hvor jeg kom. De bleve saa bange for mig! og de holdt saa overordentlig af mig. Professorerne gjorde mig til Professor, Skræderne gav mig ny Klæder, jeg er godt forsynet; Myntmesteren slog Mynt for mig, og Konerne sagde, jeg var saa kjøn! - og saa blev jeg den Mand jeg er! og nu siger jeg Farvel; her er mit Kort, jeg boer paa Solsiden og er altid hjemme i Regnvej!" og saa gik Skyggen.

"Det var dog mærkeligt!" sagde den lærde Mand.

Aar og Dag gik, saa kom Skyggen igjen.

"Hvorledes gaaer det?" spurgte den.

"Ak!" sagde den lærde Mand, "jeg skriver om det Sande og det Gode og det Skjønne, men Ingen bryder sig om at høre Sligt, jeg er ganske fortvivlet, for jeg tager mig det saa nær!"

"Men det gjør jeg ikke!" sagde Skyggen, "jeg bliver feed, og det er det man skal see at blive! ja De forstaaer dem ikke paa Verden. De bliver daarlig ved det. De maa reise! jeg gjør en Reise til Sommer; vil De med? Jeg gad nok have en Reisekamerat! vil De reise med, som Skygge? Det skal være mig en stor Fornøielse at have Dem med, jeg betaler Reisen!"

"Det gaaer vel vidt!" sagde den lærde Mand.

"Det er ligesom man tager det!" sagde Skyggen. "De vil have grumme godt af at reise! vil De være min Skygge saa skal De faae Alting frit paa Reisen!"

"Det er for galt!" sagde den lærde Mand.

"Men saadan er nu Verden!" sagde Skyggen, og saaledes bliver den!" og saa gik Skyggen.

Den lærde Mand havde det slet ikke godt, Sorg og Plage fulgte ham, og hvad han talte om det Sande og det Gode og det Skjønne, det var for de Fleste ligesom Roser for en Ko! - han var ganske syg tilsidst.

"De seer virkelig ud ligesom en Skygge!" sagde Folk til ham, og det gjøs i den lærde Mand, for han tænkte ved det.

"De skal tage til Bad!" sagde Skyggen, som kom og besøgte ham, "der er ikke andet for! jeg vil tage Dem med for gammelt Bekjendtskabs Skyld, jeg betaler Reisen og De gjør Beskrivelsen og er saadan lidt morsom for mig paa Veien! jeg vil til et Bad, mit Skjæg groer ikke ud som det skulde, der er ogsaa en Sygdom, og Skjæg maa man have! Vær De nu fornuftig og tag imod Tilbudet, vi reise jo som Kammerater!"

Og saa reiste de; Skyggen var da Herre og Herren var da Skygge; de kjørte med hinanden, de rede og gik sammen, Side ved Side, forud og bag efter, saaledes som Solen stod; Skyggen vidste altid at holde sig paa Herrepladsen; og det tænkte den lærde Mand nu ikke saadanne over; han var et meget godt Hjerte, og særdeles mild og venlig, og da sagde han en Dag til Skyggen: "da vi nu saaledes ere blevne Reisekammerater, som vi er det og vi tillige ere voxne op fra Barndommen sammen, skulle vi saa ikke drikke Duus, det er dog mere fortroligt!"

"De siger noget!" sagde Skyggen, som jo nu var den egentlige Herre. "Det er meget ligefremt og velmeent sagt, jeg vil være ligesaa velmenende og ligefrem. De, som en lærd Mand, veed vistnok hvor underlig Naturen er. Somme Mennesker kunne ikke taale at røre ved graat Papir, saa faae de ondt; Andre gaaer det gjennem alle Lemmer, naar man lader et Søm gnide mod en Glasrude; jeg har ligesaadan en Følelse ved at høre Dem sige Du til mig, jeg føler mig ligesom trykket til Jorden i min første Stilling hos Dem. De seer at det er en Følelse, det er ikke Stolthed; jeg kan ikke lade Dem sige Du til mig, men jeg skal gjerne sige Du til Dem, saa er det halve gjort!"

Og saa sagde Skyggen Du til sin forrige Herre.

"Det er dog vel galt," tænkte han, "at jeg maa sige De og han sige Du," men nu maatte han holde ud.

Saa kom de til et Bad, hvor der vare mange Fremmede og imellem disse en deilig Kongedatter, som havde den Sygdom at hun saae altfor godt og det var nu saa ængsteligt.

Ligestrax mærkede hun at han, der var kommet, var en ganske anden Person end alle de Andre; "han er her for at faae sit Skjæg til at voxer, siger man, men jeg seer den rette Aarsag, han kan ikke kaste Skygge."

Nysgjærrig var hun blevet; og saa gav hun sig strax paa Spadsereturen i Tale med den fremmede Herre. Som en Kongedatter behøvede hun ikke at gjøre mange Omstændigheder, og saa sagde hun, "Deres Sygdom er at De ikke kan kaste Skygge."

"Deres kongelige Høihed maa være betydelig i Bedring!" sagde Skyggen, "jeg veed, Deres Onde er at De seer alt for godt, men det har tabt sig, De er helbredet, jeg har just en ganske usædvanlig Skygge! Seer de ikke den Person, som altid gaaer med mig! Andre Mennesker have en almindelig Skygge, men jeg holder ikke af det Almindelige. Man giver tidt sin Tjener finere Klæde i Liberiet end man selv bruger, og saaledes har jeg ladet min Skygge pudse op til Menneske! ja, De seer, at jeg endogsaa har givet ham en Skygge. Det er meget kostbart, men jeg holder af have noget for mig selv!" -

"Hvad?" tænkte Prindsessen, "skulde jeg virkelig være kommet mig! Dette Bad er det første der er til! Vandet har i vor Tid ganske forunderlige Kræfter. Men jeg tager ikke bort, for nu bliver her morsomt; den Fremmede synes jeg overordenligt om. Bare hans Skjæg ikke voxer, for saa reiser han!"

Om Aftenen i den store Balsal dandsede Kongedatteren og Skyggen. Hun var let, men han var endnu lettere, saadan en Dandsers havde hun aldrig havt. Hun sagde ham fra hvad Land hun var, og han kjendte Landet, han havde været der, men da var hun ikke hjemme, han havde kiget ind af Vinduerne foroven og forneden, han havde seet baade det Ene og det Andet, og saa kunde han svare Kongedatteren og gjøre Antydninger, saa hun blev ganske forundret; han maatte være den viseste Mand paa hele Jorden! hun fik saadan en Agtelse for hvad han vidste, og da de saa dandsede igjen, saa blev hun forliebt, og det kunde Skyggen godt mærke, for hun var færdig at see lige igjennem ham. Saa dandsede de nok engang og saa var hun lige ved at sige det, men hun var besindig, hun tænkte paa sit Land og Rige og paa de mange Mennesker, hun skulde regjere over. "En viis Mand er han," sagde hun til sig selv, "det er godt! og deilig dandsers han, det er ogsaa godt, men mon han har grundige Kundskaber, det er ligesaa vigtigt! han maa examineres." Og saa begyndte hun saa smaat at spørge ham om noget af det Allervanskeligste, hun kunde ikke selv have svart paa det; og Skyggen gjorde et ganske underligt Ansigt.

"Det kan de ikke svare paa!" sagde Kongedatteren.

"Det hører til min Børne-Lærdom," sagde Skyggen, "jeg troer saagar min Skygge der henne ved Døren kan svare derpaa!"

"Deres Skygge!" sagde Kongedatteren, "det vilde være høist mærkeligt!"

"Ja, jeg siger ikke bestemt at han kan!" sagde Skyggen, "men jeg skulde troe det, han har nu i saa mange Aar fulgt mig, og hørt efter, - jeg skulde troe det! men deres Kongelige Høiheid tillader, at jeg gjør Dem opmærksom paa, at han har saa megen Stolthed af at gaae for et Menneske, at naar han skal være i rigtig Humeur, og det maa han være for at svare godt, saa maa han behandles ganske som et Menneske."

"Det kan jeg godt lide!" sagde Kongedatteren.

Og saa gik hun hen til den lærde Mand ved Døren, og hun talte med ham om Sol og Maane, og om Menneskene baade uden paa og inden i og han svarede saa klogt og godt.

"Hvad det maa være for en Mand, der har saa viis en Skygge!" tænkte hun, "det vil være en reen Velsignelse for mit Folk og Rige om jeg valgte ham til min Gemal; - jeg gjør det!"

Og de vare snart enige, baade Kongedatteren og Skyggen, men Ingen skulde vide derom før hun kom hjem i sit eget Rige.

"Ingen, ikke engang min Skygge!" sagde Skyggen, og det havde han nu saadan sine egne Tanker ved! -

Saa vare de i Landet hvor Kongedatteren regjerede naar hun var hjemme.

"Hør min gode Ven!" sagde Skyggen til den lærde Mand, "nu er jeg blevet saa lykkelig og mægtig, som Nogen kan blive, nu vil jeg ogsaa gjøre noget særdeles for Dig! du skal altid boe hos mig paa Slottet, kjøre med mig i min kongelige Vogn og have hundrede tusinde Rigsdaler om Aaret; men saa maa Du lade dig kalde Skygge af Alle og Enhver; Du maa ikke sige at du har nogensinde været Menneske og engang om Aaret, naar jeg sidder paa Altanen i Solskin og lader mig see, maa Du ligge ved mine Fødder, som en Skygge skal! jeg skal sige dig, jeg gifter Kongedatteren, i Aften skal Brylluppet holdes."

"Nei det er dog altfor galt!" sagde den lærde Mand, "det vil jeg ikke, det gjør jeg ikke! det er at bedrage hele Landet og Kongedatteren med! Jeg siger Alting! at jeg er Mennesket, og at du er Skyggen, du er bare klædt paa!"

"Det er der Ingen som troer!" sagde Skyggen, "vær fornuftig, eller jeg kalder paa Vagten!"

"Jeg gaaer lige til Kongedatteren!" sagde den lærde Mand. "Men jeg gaaer først!" sagde Skyggen, "og du gaaer i Arrest!" - og det maatte han, for Skildvagterne de lystrede ham, som de vidste Kongedatteren vilde have.

"Du ryster!" sagde Kongedatteren, da Skyggen kom ind til hende, "er der skeet Noget? Du maa ikke blive syg til iaften, nu vi skal have Bryllup."

"Jeg har oplevet det Grueligste, der kan opleves!" sagde Skyggen, "tænk Dig - ja, saadan en stakkels Skyggehjerne kan ikke holde meget ud! - Tænk Dig, min Skygge er blevet gal, han troer at han er Mennesket og at jeg - tænk dig bare, - at jeg er hans Skygge!"

"Det er frygteligt!" sagde Prindsessen, "han er dog spærret inde?"

"Det er han! Jeg er bange han kommer sig aldrig."

"Stakkels Skygge!" sagde Prindsessen, "han er meget ulykkelig; det er en sand Velgjerning at frie ham fra den Smule Liv han har, og naar jeg rigtig tænker over det, saa troer jeg det bliver nødvendigt at det bliver gjort af med ham i al Stilhed!"

"Det er rigtignok haardt!" sagde Skyggen, "for det var en tro Tjener!" og saa gav han ligesom et Suk.

"De er en ædel Character!" sagde Kongedatteren.

Om Aftenen var hele Byen illumineret, og Kanonerne gik af: bum! og Soldaterne præsenterede Gevær. Det var et Bryllup! Kongedatteren og Skyggen gik ud paa Altanen for at

lad sig see og faae nok en Gang Hurra!

Den lærde Mand hørte ikke noget til Alt det, for ham havde de taget Livet af. -

Lastet ned 8.12.2015 fra [http://wayback-](http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101108104440/http://www2.kb.dk/elib/lit/dan/andersen/eventyr.dsl/hcaev037.htm)

[01.kb.dk/wayback/20101108104440/http://www2.kb.dk/elib/lit/dan/andersen/eventyr.dsl/hcaev037.htm](http://www2.kb.dk/elib/lit/dan/andersen/eventyr.dsl/hcaev037.htm)

Vest i Blåfjellet

Der var engang en gårdmannssønn som skulle hen på moen og eksersere. — Han var tatt til trommeslager, og veien dit la han tvert over fjellmarken. Der kunne han fritt øve seg og ta hvirvelen opp igjen og opp igjen uten at folk lo og småguttene hang etter ham som bikkjer fra alle gårdene.

Hver gang han kom forbi en seter, slo han tappenstreken for å få jentene frem, så de stod og hang og glante etter ham ved alle gjerdene.

Det var midt i den aller varmeste sommertid. Han hadde øvet og trommet fra tidlig om morgenen, til han var blitt både trett og lei av det. Og nu han gikk oppetter en bratt bjerkelei, hadde han kastet trommen på ryggen og satt stikkene i bandolæret.

Solen brente og stekte i bakken; men det stod som en svalning av fossen, som sprutet og suste. Hele veien yrte det av blåbær på tuene, så han måtte bukke seg og plukke alt i ett, og det gikk sent oppover.

Så kom han opp i et berghell, hvor det stod høyt orme-gress og bjerkebusker.

Det ble så godt og skyggesvalt, syntes han, og så kunne han ikke la være å ta en lur.

Trommen tok han av seg, trøyen la han under hodet, luen over ansiktet, og så til å sove.

Men som han blundet, drømte han at noen kildret ham under nesens med et strå, så han ikke fikk fred.

Og i det samme han våknet, syntes han det kniste og lo. Da hadde solen alt begynt å legge skygge og stå på skrå, og langt nedenfor mot dalen lå varmedisen, og drog og spanit røken seg ørfint henover.

Som han tok etter trøyen, så han en orm som lå og blikket på ham med slike rappe, gløgge øyne.

Men da han kastet en sten etter den, bet den seg i halen og trinset vekk som et hjul.

Igjen liksom fniste og kniste det borte i buskene.

Så ville han ta trommen på og fare videre. Men da var begge trommestikkene vekk fra bandolæret.

Han til å lete og lete.

Og alltid liksom kniste og fniste det.

Nu hørte han det mellom noen bjerketrær, som stod med slik underlig sol over seg av at det regnet og støvrøk fra fossen. Det glinset og blinket i dråpene, så han ikke riktig kunne se.

Men det var som noe rørte seg der.

Og han ville gi livet på at han skimtet i en lys, fin, rank jente, som lo og gjorde skøy med ham. Hun kikket under hånden for solen og hadde oppbrettede ermer.

Litt etter kom det et mørkeblått skjørt frem ovenfor i krattskogen.

Og straks var han etter.

Han sprang og sprang og holdt på å oppgi det. Men så glitret livstykke og skulderen mellom en åpning i løvet.

Og i vei bar det igjen alt han orket, helt til han begynte å tro at det måtte vel være hodeørske alikevel.

Da så han henne like i kanten av grønningen. Håret var revet ut av at hun hadde fløyet så gjennom buskene.

Hun stanset og så seg tilbake, som hun var svært forskrekket.

Men gutten tenkte at hadde hun rent med trommestikkene hans, så skulle hun da få betale det.

Og løp gjorde de, hun foran og han etter. Av og til vendte hun seg og lo og ertet og gjorde kast og vrikk på seg, så det så ut som det lange, side håret slo og slengte og vred seg som en haledusk.

Til slutt vendte hun seg i bakken, skrattet og hev trommestikkene til ham.

Men nu ville han fange henne.

Han var så nær at han grep og grep, og just som han skulle få tak i henne ved et gjerde, var hun over, og han tumlet etter inn på et setertun.

Der ropte og skrek hun opp til stuen:

«Randi og Brandi og Gyri og Gunna!»

Og ut kom fire jenter farende nedover vollen.

Men den siste, som hadde fin rødaktig lett og svært gullrødt hår, stanset og hilste så unnselig med nedslåtte øyne, som hun var rent lei over at de drev slik gjøn og flokseri med fremmedkaren.

Hun stod håndfallen og uviss, stakkar, som et barn, om hun torde si noe; men flyttet seg alt nærmere og nærmere til ham. Da slo hun opp de blå øynene så nær til hans at håret rørte inn på ham.

Men forferdelig hvass var hun i blikket.

«Kom heller med meg, så skal du få danse, eller er du trett gutt,» ropte en jente med blåsvart hår og vill, mørk brann i øynene og trippet og klasket i hendene. Hun hadde hvite tenner og varm pust og ville dra avsted med ham.

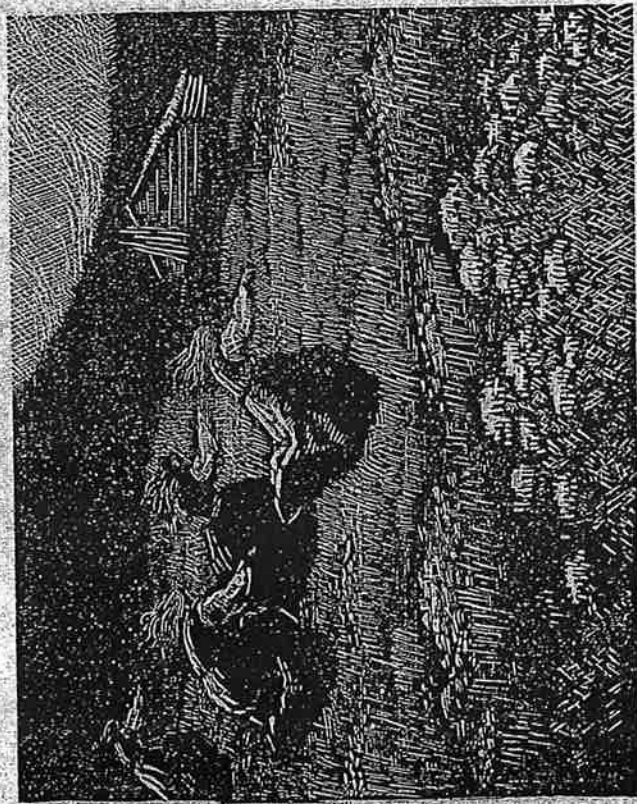
«Bind opp bak deg først, Svarte-Gyri!» fniste de til henne.

Og straks slapp hun gutten og snudde og dreide seg og gikk så underlig baklengs.

Han kunne ikke la være å gløtte hen på den svarte jenten, som stod og snudde og dreide seg så forlegen, som hun gjemte noe bak seg og med ett var blitt så spak.

Men den fine lyse med det ranke, smale liv, som hadde fart slik foran ham, og som han syntes var den vakreste av dem alle, begynte igjen å le og erte ham.

Ikke skulle han nå henne, gjønte og gjekket hun, hvor lenge han så løp, og ikke skulle han finne trommestikkene sine igjen.

Men så slo hun om og hev seg overende og begynte å gråte. Hun hadde fulgt trommen hans hele dagen. Og aldri hadde hun hørt noen kar slå slik hvirvel. Heller aldri hadde hun sett en gutt som var så vakker når han sov. «Da kysset jeg deg,» sa hun og smilte sørgmodig opp til ham.

«Akte deg for ormungen, at den ikke hugger, Svend! Den er verst, når den leker slik,» hvisket den unnselige med det gullrøde håret. Hun ville så stille liste seg mellom dem.

Svend kom med ett til å huske på ormen, fin og smal og myk og spillende som jenten som lå der på bakken og gråt og gjorde skøy på en gang og blikket underlig gløgg og rapt.

Men en duknakket, litt utenkelig en stakk hodet brått til og smilte forborgent til ham, som hun visste og kunne si ham så meget. Øynene lyste langt inn, og over ansiktet gikk det et gullblekt skjær, som når den aller siste sol drar seg opp etter lien.

«Hos meg skal du få høre langleiken slik som ennu ingen har hørt den,» sa hun. «Jeg skal spille for deg, og du skal få

lytte til ukjente ting, alt som synger og ler og gråter i roten av tre og fjell og all vekst, så du aldri vil bry deg om noe annet i verden.»

Da hånlø det.

Og oppe på en sten så han en høy, storbygget jente, med gullbånd i håret og fiolett stakk.

Hun løftet en lår med slike vakre, kraftige armer, kneiste så stolt og staut med nakken og stod så bred og fast i hoften, mens hun blåste.

Og det tønte så langt og vide i sommerkvelden og sang tilbake bortover i bakken.

Men hun, den vakreste lyse fine, som hadde kastet seg ned på vollen, stakk fingrene i ørene og gjepet etter henne og ertet og lo.

Så kiket hun med ett blått oppgjennom det askegule håret og hvisket:

«Vil du ha meg Svend, så reis meg opp.»

Hun tok ganske fast og sterkt i hånden, syntes Svend, for et lint kvinnfolk å være.

«Om du kan ta meg,» ropte hun.

Og oppover til stuen fór de, hun først og han etter.

Hun stanset og strakte seg med begge hender i hoftene og så ham inn i øynene. «Liker du meg?» spurte hun.

Svend kunne ikke si nei til det. Nu hadde han da nådd henne og ville ta om henne.

«Det er så meget du hører på, far,» tok hun med en gang i og ropte, «han Svend vil feste meg!»

Og hun trakk ham hastig hen til stuedøren!

Der satt en liten gråkledd gammel kall med kollue og gløttet på buskapen oppe i åsen. Han hadde et stort sølvkrus foran seg.

«Det er vel gården vest i Blåberget han går etter han også?» nikket gubben ful i øynene.

«Hå, hå, bar det den veien!» tenkte Svend. Men høyt sa han:

«Det er et stort tilbud, men så kommer det noe brått. Nede i vår bygd er det nu skikken å sende to friersmenn for seg først i det ombud.»

«Her er de to du sendte for deg,» tok hun rapt i og la frem begge trommestikkene hans.

«Og så bruker vi hos oss å se litt på gården først, for jenten er nu guld nok og mere enn det,» mente han.

Da ble hun så små og stikkende i øynene, og det blikstret og lystet grønt i dem:

«Har du ikke gått etter meg i hele dag og festet meg her like ut på tunet, så far min både så og hørte det,» ropte hun.

«Vakre jenter pleier å gi litt tål,» gjønte Svend, han skjønte han fikk være fin, og her var ikke bare elsknen.

Da krummet hun liksom kroppen bakover og skjøt hodet og halsen frem og øynene lystet.

Men kallen løftet stokken ut fra kneet, og så stod hun der like blid og lekende igjen.

Hun strakte seg høy og stram med hendene ved sølvbeltet og lo ham inn i øynene og spurte om han var av de karene som var redd for kvinnfolk. Det torde nok hende han fikk løpe seg svett nok en gang, om han ville ta henne.

Så trippet hun og bøyd seg og ville erte ham etter seg igjen.

Men alt i ett så han bak henne på vollen liksom skyggen av noe som busket og dusket og slo sving og vred krumninger eftersom hun gjorde seg lekker.

Det måtte være lang og rar flette det, undredes trommeslageren. De var rappe til å ville få klaven på ham; men ikke skulle de få ham til gifte og bryllup så fort som til ekseris.

Og så sa han brått at han var kommet hit for å få igjen trommestikkene sine og ikke for å fri. Og takk skulle de ha, nu han hadde fått dem.

«Du får se deg litt om først, Svend,» mente kallen og pekte med stokken.

Med ett så han der gresset store brannrøde kuer opp-etter alle liene i åsen, og kubjellene hørtes i hverandre som klokkespill. Spann og kar skinte av blankeste kobber, og aldri hadde han heller sett jenter så fint og staselig kledd. Så her måtte være stor rikdom.

«Du tenker kanskje det er en liten fillegård jeg har vest i Blåfjellet,» sa hun og satte seg til å prate på høysåten. «Men det er fire slike setrer som denne. Og morsarven min er tolv ganger så stor.»

Men trommeslageren hadde sett det han hadde sett. De var svært forlegne her for å sette gård på ham.

Og så mente han at til en så viktig gjerning fikk han først betenke seg.

Så tok jenten til å gråte og bære seg og spurte om han

mente det gikk an å narre et uskyldig blod, som ingenting visste, og forfølge og jage henne rent fra vettet. Og som hun nu hadde satt all sin hu og tanke til ham, tutet hun.

Hun satt så rent utrøstelig og vugget seg med håret foran ansiktet, så trommeslageren rent begynte å synes synd i henne og nesten angre seg. Hun var visst oppriktig og godtroende allikevel.

Med ett vred hun seg rundt og kastet og rullet seg i kåthet fra høysåten. Øynene speidet og forsket små og stikkende opp på ham og lo og gjekket.

Han kvapp til. Det var igjen akkurat som han så ormen under bjerketreet der nede, da den trinset rundt.

Og nu ville han plent avsted; han brydde seg ikke lenger med å si takk for seg.

Da røk hun opp, så det hvislet. Hun glemte seg, og en lang rove hang og busket seg nedenfor stakken.

Ikke slapp han fra henne på det vis, skrek hun. Han skulle da først få kjenne bygdetukten og bygdemeningen fra grend til grend.

Og så ropte hun på far sin.

Da kjente trommeslageren et tak i trøyen, så han ble lettet og løftet. Inn ble han slengt i et tomt fjøstom og døren stengt.

Der stod han og hadde ingenting annet å se på enn en geitebuk foran dørsprekken, som var så rar gul i øynene og lignet kallen, og på solstrimen fra gluggen, som drog og drog seg opp etter de tomme båsene, helt til det ble sen kveld, og den sloknet.

Men ut på natten sa det sakte «Svend, Svend!» utenfor. Og i måneskinnet så han det skygget i gluggen.

«Hysj, hysj, kallen sover på den andre siden av veggen,» lød det.

Han hørte på røsten at det var henne, den gullrøde, som hadde tedd seg så pent og unnselig straks han kom i dag.

«Si bare du vet at hun Ormaug har hatt festemann før, hadde hun så sant hatt medgift. Den er min, må du vite, gården vest i Blåfjellet. Og svar kallen at det var meg, hun Brandi, du fór til gårds efter.»

Hysj, hysj, der kommer gamlen,» hvisket hun og smatt vekk.

Men i månelyst i gluggen skygget det igjen, og den dunknakkede stakk hodet langt inn og kikket.

«Svend, Svend, er du våken?»

Hun Ormaug vil sette deg ut for bygdesnakk. Hun er ond og stingér. Men gården vest i Blåfjellet, den er min den, og når jeg spiller der, går portene opp under fjellet til dit hvor kreftene ligger navnløse. Si bare det var meg, hun Randi, du fór efter, for hun spiller så vent på langeleik.

Hysj, hysj, gamlen tusler ved veggen.» Hun vinket og var vekk.

Litt efter mørknet gluggen nesten helt, og han kjente den svarte på røsten.

«Svend, Svend,» hvisket det.

«Jeg måtte binde opp stakken min i dag, så vi fikk ikke gå hallingen sammen på vollen. Men gården i Blåfjellet, den er min rette odel. Og si til kallen at det var hun galne Gyri du fór til gårds efter, for du er så rivende glad i å danse springer og halling.»

Hun kom til å klaske i hendene, så hun ble redd hun hadde vekket gamlen.

Og borte var hun.

Men gutten satt der inne og spekulerte og så opp på den tynne, bleke, sommermånen. Han syntes han var kommet ut for det verste i verden.

Stundimellom hørte han det rørte seg og skurret og fnustret ute ved veggen av gamlekallen, som lå der og passet på ham.

«Du Svend,» sa det igjen ved gluggen.

Det var henne som stod på stenen så fast i hoftene og stor i røsten.

«I tre hundre år har jeg blåst på langeleuren i sommerkveldene fjernt og vide; men aldri har den rullet dit vest til Blåfjellet.

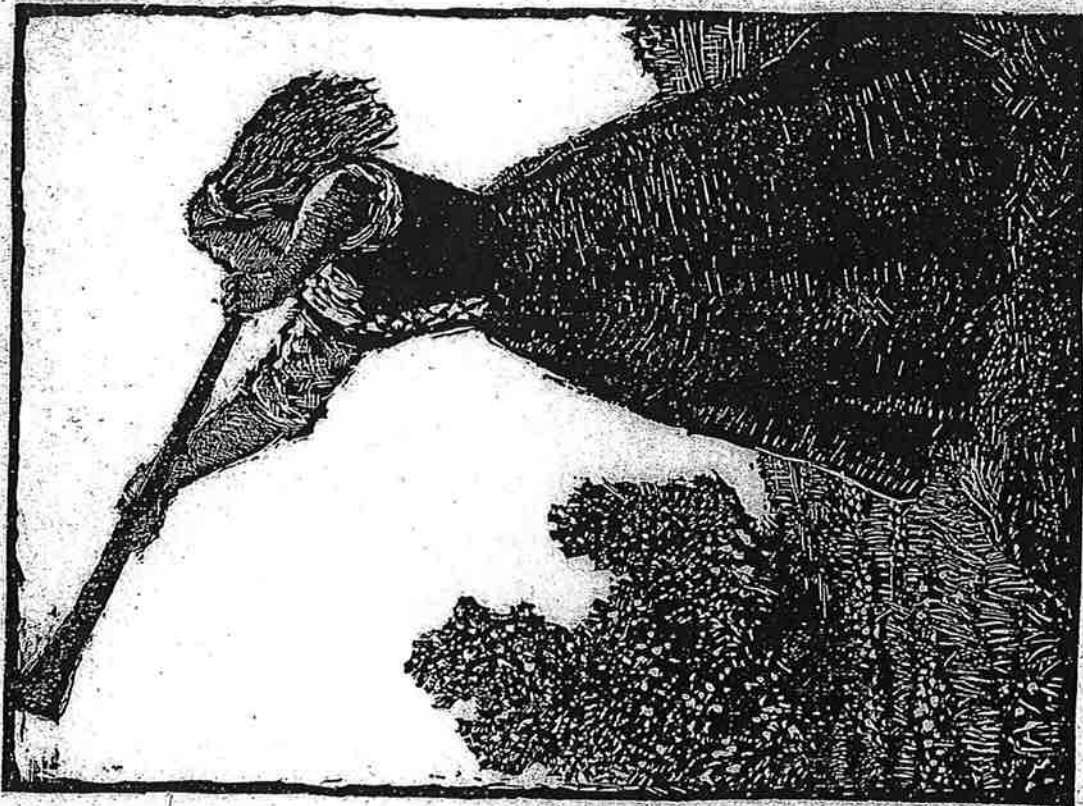
Og det skal du vite at gårdløse er vi alle, og alt det du ser, er bare skinn og kråkesølv. Mange er blitt narret og lokket hit gjennom tidene. Men ikke unner jeg de andre

Det råd var trommeslageren ikke sen til å følge.
Ut smøg han seg med det samme solen stakk, og et ordentlig hopp gjorde han over skigarden.

Før han visste ordet av, stod han igjen helt nede i lien.
Og langt, langt borte mot solrenningen i fjellene hørte han luren hennes.

Trommen kastet han på ryggen, og avsted til eksersisen på moen drog han.

Men aldri skulle han slå hvirvelen og tromme for jentene mer – for da kunne han komme vest i Blåfjellet, før han tenkte det.

jentene gifte før meg. Og heller enn at noen av dem skal få deg, vil jeg fri deg ut av fjellet.

Med det samme solen rinner og stikker, blir gamlen redd og tyr inn i kroken sin. Akt da på. Skyv vrangt på lemmen til høyloftet og skynd deg å komme utenfor gjerdet, så er du fri av vår makt.»